

BREZ PRAVIL IN ENOZNAČNIH MERIL

Kakovost bivanja se lažje objektivizira na primeru urbanih okolij, kjer se pogosto, na podlagi različnih kazalnikov, kriterijev, meril, sestavljajo lestvice tipa deset naj ... Na podlagi statistično obdelanih podatkov, kot so učinkovitost javnega prometa, delež zelenih površin ali stopnja kriminala, bi lahko verodostojnosti teh analiz celo pritrdili.

Pri stanovanjski gradnji, s katero se ukvarjam in ki mi je blizu, je postavljanje univerzalnih meril in kriterijev, ki bi določali to, kaj zagotavlja kakovostno bivanje, nekoliko težje. Na podlagi objektivnih kriterijev se odločamo za izbiro lokacije, kraja bivanja in za nakup zemljišča. S tem si izberemo pogoje, na katerih bomo zasnovali dom, v katerem bomo bivali. Ali bomo pogoje, ki nam jih ponuja prostor, znali izkoristiti, uporabiti v naš prid, pa je že druga stvar.

Že to, kaj sploh je za nekoga dom, je stvar različnih vrednotenj. Za nekoga je dom tam, kjer diši po kruhu, za drugega tam, kjer ima zbirko najljubših knjig ali kjer so njegovi bližnji, za nekoga spet tam, kjer je wi-fi ...

V pojavnem smislu je dom lahko velik in bahav ali skromen in zadržan, barvno skladen z okolico ali kričoč, lahek in prosojen, ali kompakten in trden, zidan ali lesen, stabilen ali mobilan. Žal vse prevečkrat tudi razrušen. Toliko različnih možnosti, brez vnaprejšnjih pravil in enoznačnih meril.

Zato pri svojem delu, osmišljanju pojavnega dela doma, poskušam slediti načelu, da sem v prvi vrsti in najprej poslušalec in šele nato snovalec. Skozi izčrpne in dolgotrajne pogovore s svojimi naročniki, kjer predvsem veliko sprašujem in poslušam, si poskušam ustvariti predstavo o njih kot ljudeh, parih, družinah, o njihovih navadah, priložnostnih aktivnostih, življenjskih ciljih itd. Ta osnova – temeljit pogovor – se mi zdi za snovanje doma bistvenega pomena. Akterji prologa načrtovalske zgodbe so vedno naročniki. Saj za njih gre.

Takšen pristop zahteva nekaj potrpežljivosti in energije, tudi samoomejevanja. Včasih se na teh pogovorih počutim bolj kot terapevtka, namesto arhitektka. Včasih steče tudi kakšna solza.

Moje sodelovanje poskušam vedno temeljiti na vzajemnem zaupanju, ki se lahko ustvari tako, da si preprosto vzameš čas, sprašuješ in predvsem poslušаш. Skozi pogovor se pretoči ogromno koristnih informacij.

Na osnovi tako prebranih želja in sanj se lotim dela. Vedno stremim k temu, naj bo hiša prostor povezanosti, fizična lupina, ki bo zagotavljala prijetni občutek varnosti.

Tu je še drugi vidik, povezanost z okolico, s prostorom, ki nas obdaja, lahko bi rekla kontekst. To polje moram praviloma raziskati sama. Za vsak dom se mi zdi pomembno, da je v stiku z naravo, z vrtom in okolico. Da so prostori svetli in zračni, vidno polje prostrano in odprto. Energijska pasivnost ne pomeni izoliranosti od okolja. Samo povezanost z okoljem mora biti bolj preudarno zasnovana.

Hkrati z odprtostjo mora dom imeti tudi svoje intimne prostore, kjer lahko vsakdo najde svoj mir. Potem so tu še teksture, materiali in barve. Vonj suhega lesa v meni prebuja arhetipske predstave zavetja.

S tem je proces gradnje doma končan. Začne se proces bivanja. Zdi se mi, da arhitekturna stroka postopno priznava naročnika, kot referenčnega kritika arhitekturnih stvaritev. Uvaja se praksa, da k predstavitvi nagrajenih arhitekturnih projektov, poleg avtorjev, k besedi povabijo tudi investitorje. Oni so tisti, ki bivajo v nagrajenih hišah. Zdi se mi pomenljiv podatek, da se nekateri vabilu ne odzovejo.

Bivališča v urbanih okoljih stremijo k racionalizaciji prostora. Skupne pralnice, majhne kuhinjske niše, dnevna soba je javni park čez cesto, marsikje je bivališče zminimalizirano na spalno nišo, kot satje. Ali lahko rečemo, da prebivalci v takšnih domovih nimajo bivanjske kakovosti? Ne bi se strinjala. V teh domovih je fizična lupina sicer zmanjšana na minimum, vendar je obseg možnosti, ki bivanju dajejo kakovost, lahko zelo velik, samo na zunanji strani okvira doma se nahaja.

Če je okvir (pre)velik, lahko ne bo nikoli izpolnjen. Takrat pravimo, da je dom hladan. Bivanjska kakovost je po mojem mnenju stvar ravnovesja, prave mere. Med ogrođjem, ki ga predstavlja dom, in vsem tistim, s čimer ta okvir napolnimo, z zadovoljstvom, srečo in s prijetnimi občutki.

Jasna Ariana Starc, u. d. i. a., | Samostojna podjetnica podjetja ARHITEKTURA STARC

Jasna Ariana Starc, u. d. i. a., svoje delo zadnjih deset let posveča načrtovanju in gradnji pasivnih hiš. Sistematično se udeležuje izobraževanj, seminarjev in ekskurzij, povezanih s to tematiko. Je članica konzorcija pasivna hiša. Za širjenje ideje o gradnji z nizko energijsko bilanco aktivno sodeluje na dnevih pasivnih hiš. Na povabilo napiše kakšen članek za objavo v poljudnih ali strokovnih revijah in s svojimi projekti redno sodeluje na ZAPS-ovih razstavah.

Sledi vsem novim spoznanjem, ki so povezana s tem konceptom načrtovanja, predvsem na področju stanovanjskih hiš. Znanje in izkušnje prek projektov prenaša v bodoče domove svojih naročnikov, za katere je realiziranih ali v gradnji že več kot trideset stanovanjskih objektov, ki izpolnjujejo zahteve za pridobitev statusa pasivne hiše. V prostem času oblikuje oblačila in nakit.